22. 3. 2016

ID: 100877

Advokacie

V rámci srovnání dosaženého vzdělání získaného v zahraničí se vzděláním dosahovaným na vnitrostátních právnických fakultách členský stát EU může zvážit objektivní rozdíly jak v právním rámci předmětného povolání v členském státě původu, tak v oblasti jeho působení. V případě povolání advokáta (tj. i advokátního koncipienta) musí členský stát provést srovnávací zkoušku diplomů a současně zvážit rozdíly mezi relevantními vnitrostátními právními řády. Pokud ze srovnání vyplyne, že znalosti a kvalifikace odpovídají pouze částečně, má hostitelský členský stát právo vyžadovat, aby zájemce prokázal, že má chybějící znalosti a kvalifikaci. V takovém případě je na příslušných vnitrostátních orgánech, aby posoudily, zda znalosti získané v hostitelském členském státě, ať již v rámci studií nebo prostřednictvím praktických zkušeností, mohou být postačující jako důkaz získání chybějících znalostí. Česká právní úprava přístupu k výkonu činnosti advokátního koncipienta (§ 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii) uvedenému neodporuje a je výrazem vnitrostátní regulace přístupu k výkonu regulovaných povolání.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Cdo 2819/2014, ze dne 25.11.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce Mgr. D. B., proti žalované České advokátní komoře se sídlem v P., zastoupené JUDr. L.K., advokátem se sídlem v P., o uložení povinnosti zapsat žadatele do seznamu advokátních koncipientů, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 17 C 261/2011, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. listopadu 2013, č. j. 30 Co 379/2013-97, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 19. února 2013, č. j. 17 C 261/2011-60, zamítl žalobu, jíž se žalobce po žalované domáhal, aby ho s účinností od 1. 1. 2009 zapsala do seznamu advokátních koncipientů; současně rozhodl o nákladech řízení.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 5. listopadu 2013, č. j. 30 Co 379/2013-97, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Soudy obou stupňů vycházely ze zjištění, že žalobce doručil žalované dne 14. 12. 2007 a 6. 8. 2009 dvě žádosti o zápis do seznamu advokátních koncipientů; uvedl v nich, že vystudoval magisterský obor právo na Jagellonské univerzitě v Krakově, fakultě právnické a administrativní, a současně předložil Osvědčení o uznání vysokoškolského vzdělání a kvalifikace v České republice vydané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Žalovaná jeho žádosti opakovaně odmítla a setrvala na stanovisku, že studium žalobce neodpovídá svým obsahem studiu na české právnické fakultě; vzala přitom na vědomí, že v pořadí druhou žádost podpořil zaměstnavatel žalobce Mgr. M. J. Odmítnutí žádosti žalovaná odůvodnila tím, že žalobce sice formálně splnil požadavek vysokoškolského studia práva v magisterském studijním programu, fakticky však studiem nabyl znalosti polského a nikoliv českého práva. Oznámila mu, že pokud by složil zkoušky z profilových předmětů v rámci (doplňujícího) studia českého práva, byla by jeho žádost znovu projednána.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu soudy shodně uzavřely, že žalobce nesplnil podmínky pro zápis do seznamu advokátních koncipientů stanovené v § 37 odst. 1 písm. b/ zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, a to jak ve znění účinném do 31. 8. 2009, tak ve znění po novele provedené zákonem č. 219/2009 Sb., účinným od 1. 9. 2009, (dále jen „zákon o advokacii“).

Soud prvního stupně se v prvé řadě zevrubně zabýval podřazením zjištěného skutkového stavu pod příslušné právní normy. Konstatoval, že zákon č. 8/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o uznávání odborné kvalifikace“), upravuje postup profesních komor při uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti vyžadované pro výkon regulované činnosti na území České republiky, pokud byla odborná kvalifikace získána nebo tato činnost byla vykonávána v jiném členském státě Evropské unie tehdy, pokud ustanovení zvláštního zákona neupravují problematiku uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti pro výkon regulované činnosti jinak (§ 1 odst. 1 a 3 zákona o uznávání odborné kvalifikace). Při rozhodování o uznání odborné kvalifikace se uznávací orgány řídí veřejným zájmem a zájmy fyzických a právnických osob, které by mohly být porušeny výkonem regulované činnosti osobami s nedostatečnou odbornou kvalifikací a které jsou chráněny zvláštními právními předpisy upravujícími za tímto účelem podmínky výkonu regulované činnosti; těmito chráněnými zájmy jsou zejména ochrana života a zdraví, ochrana majetku, ochrana spotřebitele, ochrana životního prostředí, ochrana národního kulturního pokladu, ochrana před závažným porušováním zvláštních právních předpisů nebo před jiným závažným následkem (§ 2 odst. 2 zákona o uznávání odborné kvalifikace). Na základě Směrnice 2005/36/ES ze dne 6. 7. 2005 zůstává uznávání odborných kvalifikací pro účely výkonu povolání v kompetenci národních států. Ze sdělení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. ČR SK22/2009 ze dne 28. 5. 2009, kterým se vydává seznam regulovaných činností (povolání), vyplývalo, že pod kompetenci České advokátní komory spadalo uznávání kvalifikace pro „výkon advokacie“; z aktualizovaného seznamu č. SK26/2011 ze dne 31. 7. 2011 vyplývá, že pod kompetenci České advokátní komory spadá uznávání kvalifikace pro výkon povolání „advokát“. Soud prvního stupně nepřisvědčil názoru žalobce, že výkon činnosti advokátního koncipienta není - na rozdíl od výkonu advokacie - regulovaným povoláním. Je-li cílem činnosti advokátního koncipienta dosáhnout po splnění praxe, složení předepsané zkoušky a slibu zápisu do seznamu advokátů, jinak řečeno je-li jejím cílem příprava na výkon advokacie, pak je na místě uzavřít, že rovněž výkon činnosti advokátního koncipienta je regulovaným povoláním. V opačném případě by měl k výkonu činnosti advokátního koncipienta přístup kdokoliv a teprve po splnění předepsaných podmínek by byl podroben přezkumu podle předpisů profesní komory, což by vedlo k absurdním případům, kdy by někteří uchazeči nebyli úspěšní. Dovodil, že jím zastávané stanovisko není v rozporu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie (dále jen „Soudního dvora EU“), který přijal a odůvodnil názor, že komunitární právo sice kompetentním orgánům členských států zakazuje, aby odmítly zapsat do seznamu advokátních koncipientů držitele diplomu z právnické fakulty jiného členského státu pouze z důvodu, že se nejedná o diplom vydaný a uznaný za ekvivalentní univerzitou členského státu, v němž se žadatel uchází o zápis do seznamu advokátních koncipientů, avšak za oprávněné považuje, aby členský stát, resp. příslušná profesní komora provedla srovnávací přezkum, v rámci něhož zkoumá, zda znalosti a zkušenosti potvrzené cizím diplomem odpovídají znalostem a zkušenostem vyžadovaným jeho právním řádem. V případě negativního závěru je oprávněn požadovat, aby žadatel prokázal, že má znalosti a kvalifikace, které mu chybí (odkázal mimo jiné na rozsudek Soudního dvora EU ze dne 13. 11. 2003, C-313/01, ve věci Christine Morgenbesser proti Consiglio dell’Ordine degli avvocati di Genova). Uzavřel, že Jagellonská univerzita sice žalobci poskytla neoddiskutovatelně kvalitní vzdělání, to však svým obsahem neodpovídá obsahu studia českého práva na právnické fakultě v České republice. Zákon konkrétně nevymezil hranice mezi druhy vzdělání, na základě kterého žalovaná provede zápis do seznamu advokátních koncipientů a na základě kterého žadatele odmítne. Případný restriktivní výklad aplikované normy (§ 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii) je ospravedlnitelný vysokou mírou ochrany, kterou žalovaná jako profesní komora zaručuje všem žadatelům o právní pomoc (např. ochrana před závažným porušováním zvláštních právních předpisů nebo před jiným závažným následkem ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o uznávání odborné kvalifikace). Právní řády České republiky a Polska jsou přes svůj společný základ natolik odlišné, že studium polského práva nesplňuje podmínku žadatele pro zápis do seznamu advokátních koncipientů. Žalobci nic nebránilo

ve složení rozdílových zkoušek na některé z právnických fakult v České republice. Uzavřel, že žalovaná žalobce svým postupem nediskriminovala; naopak přesvědčivě vysvětlila, že někteří bývalí studenti oboru právo na právnické a administrativní fakultě Jagellonské univerzity byli do seznamu advokátních koncipientů zapsáni na základě individuálních pochybení jejích zaměstnanců.

Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, přičemž některé podrobněji rozvedl. Zdůraznil, že podmínkou pro zápis do seznamu advokátních koncipientů jak před novelou ustanovení 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii, provedenou zákonem č. 219/2009 Sb., tak po ní, bylo (a je), aby žadatel získal vzdělání odpovídající svým rozsahem a obsahem obecnému vzdělání, které lze získat v oboru právo na vysoké škole v České republice. Studium (polského) práva na právnické fakultě v Polsku tento požadavek nesplňuje. Žalobce nedisponuje odbornou kvalifikací potřebnou pro zápis do seznamu advokátních koncipientů ve smyslu § 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii; výkon odborné praxe (v zaměstnaneckém poměru u advokáta) nedostatek požadovaného vzdělání nemůže nahradit. Proto je nadbytečné zabývat se uložením kompenzačního opatření ve smyslu § 10 zákona o uznávání odborné kvalifikace (toto opatření může být uloženo pouze před uznáním odborné kvalifikace, kterou žalobce nemá); návrh žalované na doplnění rozdílových zkoušek není uložením takového opatření. Za případný označil odkaz žalované na rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Krzystof Peśla proti Justizministerium Mecklenburg - Vorpommern, C-345/08. Konečně neshledal diskriminačním postup žalované ani samotné ustanovení § 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii. Akcentoval, že v době, kdy žalobce žádal o zápis do seznamu advokátních koncipientů, žalovaná žádného obdobného uchazeče nezapsala; předchozí zápisy byly důsledkem pochybení jejích pracovníků v konkrétních případech. Postavení a přístup k výkonu povolání advokátního koncipienta a evropského advokáta nelze srovnávat pro specifičnost výkonu obou těchto povolání a jeho podmínek. Nelze ani porovnávat postavení absolventů zahraničních a vnitrostátních právnických fakult; absolvent zahraniční právnické fakulty není nucen znovu absolvovat celé studium na území České republiky, nýbrž postačuje, doplní-li si vzdělání pouze v oblasti českého práva.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které považuje za přípustné, neboť napadený rozsudek závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Odvolacímu soudu vytýká, že nesprávně vyložil ustanovení § 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii, konkrétně nesprávně dovodil, že vysokoškolským studiem v magisterském oboru právo na univerzitě v Polsku nezískal vzdělání odpovídající obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v oboru právo na vysoké škole v České republice, tedy že nesplnil podmínku nutnou pro zápis do seznamu advokátních koncipientů. Požaduje, aby dovolací soud zaujal výkladové stanovisko k otázce, zda formulace ustanovení § 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii, že „vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v oboru právo na vysoké škole v České republice“ znamená, že žadatel o zápis do seznamu advokátních koncipientů bude úspěšný pouze v případě, že získal studiem na zahraniční vysoké škole vzdělání v oblasti právního řádu České republiky. Namítá, že restriktivní výklad uvedeného ustanovení, který použil odvolací soud, prakticky znemožňuje uznání vzdělání v oblasti práva získaného v zahraničí pro účely zápisu do seznamu advokátních koncipientů; v tomto směru odvolací soud nerespektoval závěry, které Nejvyšší soud přijal v rozsudku ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 32 Cdo 583/2010, a ve svém stanovisku ze dne 18. 1. 1995, sp. zn. Plsn. 1/95. Je toho názoru, že žalovaná, případně jí zřízený poradní orgán, má zkoumat každou žádost individuálně, dosažené vzdělání má posuzovat z formálního a nikoliv materiálního hlediska, a má přihlédnout rovněž k případné odborné praxi, která doplňuje odbornou kvalifikaci (vzdělání) potřebnou pro zápis do seznamu advokátních koncipientů. Při rekapitulaci svých postojů z předchozích řízení namítá, že mu žalovaná neoprávněně uložila vyrovnávací opatření podle § 10 zákona o uznávání odborné kvalifikace, jestliže po něm požadovala, aby si doplnil vzdělání v oblasti českého práva. Vytýká odvolacímu soudu, že nepřihlédl k jím doložené praxi v advokátní kanceláři a že neprovedl důkazy listinami, kterými hodlal prokázat, že žalovaná zapsala do seznamu advokátních koncipientů neupřesněný počet absolventů Jagellonské

univerzity. Ustanovení § 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii považuje za diskriminační z hlediska srovnání postavení advokátních koncipientů a evropských advokátů, kterým je umožněno vykonávat činnost na území jiného členského státu, byť nezískali vzdělání v oblasti právního řádu tohoto členského státu. Je rovněž přesvědčen, že odvolací soud posoudil nesprávně otázku jeho odborné kvalifikace z hlediska aplikace § 8 odst. 1 písm. a/ zákona o uznávání odborné kvalifikace; zde uvedenou podmínku totiž splnil. Z uvedených důvodů navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání navrhla, aby dovolací soud dovolání - pokud je neodmítne pro nepřípustnost - zamítl. Otázku, zda žalobce splnil požadavky pro zápis do seznamu advokátních koncipientů stanovené v § 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii, vyřešily soudy správně a postupovaly v souladu s předpisy Evropského společenství a judikaturou Evropského soudního dvora (nyní Soudního dvora EU).

Dovolání bylo podáno včas k tomu oprávněnou osobou (žalobcem) při splnění podmínek uvedených v § 241 odst. 1, 4 a § 241a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (srov. čl. II. bod 2. zákona č. 293/2013 Sb., dále jen „o. s. ř.“), a je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která - byť se jí dovolací soud v některých svých rozhodnutích již zabýval (viz dále) - nebyla dosud v rozhodování dovolacího soudu v plném rozsahu vyřešena.

Prostřednictvím způsobilého dovolacího důvodu podle § 241a odst. 1 o. s. ř., jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, žalobce zpochybnil závěr odvolacího soudu, že nenaplnil podmínku pro zápis do seznamu advokátních koncipientů zakotvenou v ustanovení § 37 odst. 1 písm. b/ bod 2. zákona o advokacii, neboť studiem magisterského oboru právo na Jagellonské univerzitě v Krakově nezískal vzdělání odpovídající obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v oboru právo na vysoké škole v České republice. Tato námitka předpokládá obecně vyložit obsah zákonného textu: „vzdělání odpovídající obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v oboru právo na vysoké škole v České republice“.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii, ve znění účinném od 1. 9. 2009, Komora zapíše do seznamu advokátních koncipientů každého, kdo získal vysokoškolské vzdělání v oboru právo v magisterském studijním programu studiem na vysoké škole v České republice (bod 1.), nebo studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě 1 na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v oboru právo na vysoké škole v České republice (bod 2.).

Podle § 1 odst. 3 věty první zákona o uznávání odborné kvalifikace se ustanovení tohoto zákona použijí, pokud ustanovení zvláštního zákona neupravují problematiku uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti pro výkon regulované činnosti jinak.

Nejvyšší soud předesílá, že žádost žalobce by byla posouzena shodně, ať už by byla posuzována podle § 37 odst. 1 písm. b/ bod 2. zákona o advokacii, ve znění účinném do 31. 8. 2009 nebo od 1. 9. 2009. Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 32 Cdo 583/2010, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 75/2015, konstatoval, že přes formulační změny provedené

novelizací zákona o advokacii zákonem č. 219/2009 Sb. se smysl a účel dotčeného ustanovení obsahující podmínku, aby uchazeč o zápis do seznamu advokátních koncipientů měl právnické vzdělání získané studiem na vysoké škole zaměřené na studium v oborech práva a poskytující úplné právnické vzdělání, nezměnil. Změna inkriminovaného ustanovení není obsahová, nýbrž jde o zpřesnění pojmu s ohledem na stávající právní úpravu vysokých škol.

Žalobce svoji argumentaci z velké části opírá o ustanovení zákona o uznávání odborné kvalifikace (§ 8 a 10) a pomíjí, že ustanovení § 37 odst. 1 písm. b/ bod 2. zákona o advokacii je ve vztahu k zákonu o uznávání odborné kvalifikace lex specialis [§ 1 odst. 3 věty první zákona o uznávání odborné kvalifikace; postup, při němž Česká advokátní komora (dále rovněž jen „Komora“) zvažuje, zda uchazeč splnil podmínky pro zápis do seznamu advokátních koncipientů, je procesem uznávání odborné kvalifikace pro výkon činnosti advokátního koncipienta]. Skutečnost, že získal Osvědčení o uznání vysokoškolského vzdělání a kvalifikace v České republice vydané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (na základě § 89 odst. 1 písm. a/ zákona č. 11/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů), není pro žalovanou závazná. Žalovaná jako profesní komora vykonávající veřejnou správu na úseku advokacie rozhoduje o zápisu žadatele do seznamu advokátních koncipientů na základě autonomního posouzení toho, zda žadatel splňuje podmínky § 37 odst. 1 písm. b/ bod 2. zákona o advokacii.

Přestože se Nejvyšší soud k výkladu ustanovení § 37 odst. 1 písm. b/ (dříve § 30 písm. b/ zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii) zákona o advokacii v některých svých rozhodnutích již vyjadřoval, z jeho závěrů nelze jednoznačně dovodit všeobecné výkladové vodítko pro interpretaci podmínky, že vzdělání v oboru právo v magisterském studijním programu získané studiem na vysoké škole v zahraničí má obsahem a rozsahem odpovídat obecnému vzdělání, které lze získat v oboru právo na vysoké škole v České republice. V rozsudku ze dne 25. ledna 2012, sp. zn. 32 Cdo 583/2010, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 75/2015, Nejvyšší soud přijal a odůvodnil závěr, že žalovaná jako subjekt odpovědný za posuzování žádostí o zápis do seznamu koncipientů má legitimní právo střežit úroveň vzdělání uchazečů o zápis. Z toho vyplývá, že Česká advokátní komora, která vykonává veřejnou správu na úseku advokacie (§ 40 odst. 3 zákona o advokacii), je povolána v každém jednotlivém případě i k ověření podmínky uvedené v § 37 odst. 1 písm. b/ bodě 2. zákona o advokacii (shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1475/2013). Uvedené závěry obstály rovněž v ústavněprávní rovině; Ústavní soud doplnil (srov. jeho nález ze dne 7. 3. 2014, sp. zn. I. ÚS 110/14), že uvedená interpretace (§ 37 odst. 1 písm. b/ bod 2. zákona o advokacii z hlediska autonomie postupu České advokátní komory) směřuje k naplnění legitimního cíle, tj. vykonávání advokacie vysoce kvalifikovanými osobami, které zajistí profesionální poskytování právních služeb. Stát jakož i Česká advokátní komora mají právo, ale zároveň i povinnost dbát toho, aby advokacie byla vykonávána kompetentními osobami.

Zdrženlivý se v tomto směru (tj. ohledně výkladu obsahu podmínky pro zápis do seznamu advokátních koncipientů zakotvené v § 37 odst. 1 písm. b/ bodě 2. zákona o advokacii) jeví výklad komentářové literatury: kolektiv autorů uvádí, že za vzdělání potřebné pro zápis do seznamu advokátů, resp. advokátních koncipientů, nelze považovat vzdělání na jiných školách než právnických fakultách tuzemských vysokých škol, nicméně s ohledem na mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána, a s ohledem na právo Evropské unie, zejména předpisy regulující volný pohyb pracovních sil, zákon připouští získání vysokoškolského vzdělání i studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání uznáno v České republice za rovnocenné vzdělání získanému studiem v magisterském studijním programu na vysoké škole v České republice a zároveň je splněn požadavek, že takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice. Uznat vysokoškolské vzdělání dosažené na vysoké škole v zahraničí jako rovnocenné vzdělání dosaženému studiem na vysoké v České republice lze buď obecně mezinárodní smlouvou, kterou je Česká

republika vázána, nebo individuálně na základě osvědčení vydaného příslušnou vysokou školou působící v České republice nebo Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (tzv. nostrifikací). V současné době není Česká republika vázána žádnou mezinárodní smlouvou, která by jí ukládala uznávat zahraniční vysokoškolské vzdělání pro účely profesního zařazení. V individuálních případech vysoké školy, případně ministerstvo sice zahraniční studium (pokud jsou splněny zákonné předpoklady) za rovnocenné uznávají, zpravidla však pro účely užívání získaného titulu a pro účely dalšího studia. Pokud by vymezení účelu takové uznání neobsahovalo, je Komora, která vykonává veřejnou správu na úseku advokacie (§ 40 odst. 3 zákona o advokacii), povolána k ověření poslední podmínky uvedené v § 37 odst. 1 písm. b/ bodě 2. zákona o advokacii, tj. zda takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice. Zkoumání této podmínky provádí Komora vždy individuálně. Není sice oprávněna uchazeče o zápis do seznamu advokátů přezkušovat, nicméně tak mohou činit vysoké školy např. v rámci mimořádného studia, pokud ho vypisují. V takovém případě Komora výsledky zkoušek při posuzování podmínky bere v úvahu. Za odpovídající vzdělání nelze považovat vzdělání získané na jiných typech vysokých škol, než jsou vysoké školy, jejichž součástí jsou právnické fakulty poskytující vysokoškolské vzdělání v oboru právo v magisterském studijním programu. Studium na jiných typech škol totiž formálně, ale i materiálně právně nevyhovuje nárokům podle § 5 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii. Dosažené vzdělání na jiných školách je třeba posuzovat podle geneze, obsahové náplně vyučovaných oborů a jejich srovnání s právnickými fakultami, orientací a dimenzí výuky, studijními požadavky, jakož i cílovým zaměřením. Komora odpovídá za to, že při zápisu do seznamu advokátů jsou u uchazeče splněny všechny podmínky. Veřejná vysoká škola může uznat ad hoc diplom z vysoké školy na území jiného státu podle § 89 odst. 1 písm. b/ zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. Je však na Komoře, aby posoudila, zda takové vzdělání odpovídá vysokoškolskému vzdělání v oboru právo v magisterském studijním programu na vysoké škole v České republice (srov. Svejkovský, J., Vychopeň, M., Krym, L., Pejchal, A. a kol. Zákon o advokacii. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 300 a 38-39).

V dosavadním právním vakuu, v němž chybí jasný výklad obsahu podmínky pro zápis absolventů zahraničních vysokých škol zakotvené v § 37 odst. 1 písm. b/ bodě 2. zákona o advokacii, žalovaná v reakci na narůstající počet takovýchto žadatelů o zápis do seznamu advokátních koncipientů a na základě doporučení Výboru pro srovnávací přezkum právnického vzdělání získaného v zahraničí vydala k výkladu tohoto ustanovení dne 23. 6. 2011 Sdělení k žádostem o zápis absolventů zahraničních vysokých škol do seznamu advokátních koncipientů, v němž uvedla, že s ohledem na to, že

- koncipientská praxe slouží k získání znalostí a osvojení zkušeností potřebných k výkonu advokacie a nemůže nahrazovat dobu vysokoškolského studia;
- advokátní koncipient může být pověřován provedením jednotlivých úkonů právních služeb, musí tedy být již od počátku koncipientské praxe vybaven potřebnými znalostmi českého právního řádu, včetně procesních předpisů;

dospěla k závěru, že právní řády ostatních členských států EU i států mimo EU jsou v současné době již natolik odlišné od právního řádu České republiky, že jejich znalost bez dalšího nepostačuje k řádnému výkonu koncipientské praxe v České republice. Současně uvedla (doporučila), že uchazečům těch vysokých škol, které poskytují dostatečné vzdělání v právních předmětech historických a teoretických a v předmětech mezinárodního a evropského práva postačí doplnit si znalosti českého práva v základních oborech ústavního práva, trestního práva hmotného a procesního, občanského práva hmotného a procesního, obchodního práva a správního práva v rámci některého tzv. mimořádného studia na právnické fakultě v České republice. Současně dovodila, že její závěry nejsou v rozporu s Lisabonskou úmluvou ani judikaturou Soudního dvora EU, neboť v případě otázky profesního uplatnění odkazují mezinárodní smlouvy vždy na vnitrostátní předpisy

přijímajícího státu a rovněž judikatura Soudního dvora EU respektuje v případě přípravy na výkon advokacie zvláštnosti právních řádů jednotlivých členských států a umožňuje ověření znalostí tuzemského právního řádu v přijímajícím státě.

Text ustanovení § 37 odst. 1 písm. b/ bod 2. zákona o advokacii je jednoznačný a výklad tam uvedené podmínky vyplývá již z jeho samotného obsahu. Nelze než dovodit, že žadatel, který usiluje o zápis do seznamu advokátních koncipientů v České republice, musí disponovat právnickým vzděláním v oblasti českého práva v rozsahu, v jakém se poskytuje na právnických fakultách vysokých škol v České republice. Minimální požadovaný rozsah navrhla žalovaná ve svém stanovisku z 23. 6. 2011 (viz výše). Skutečnost, že žádná právnická fakulta v zahraničí v současnosti neposkytuje vzdělání v oblasti českého právního řádu, nezakládá důvod pro jiný (méně restriktivní) výklad tohoto ustanovení. Žalovaná je odpovědná za udržení profesionální úrovně poskytování právních služeb na území České republiky. Do této oblasti její činnosti spadá i dohled nad přístupem k výkonu advokacie, tj. rovněž nad přístupem k výkonu přípravné praxe advokátního koncipienta. Zákon ukládá, aby žadatelé o zápis do seznamu advokátních koncipientů byli absolventy magisterského studijního programu právo s rozsahem znalostí odpovídajícím studiu českého právního řádu. Požadavek vysoké kvalifikovanosti kladený na výkon advokátní činnosti neumožňuje tuto podmínku obejít, resp. nahradit výkonem dodatečné praxe (v zaměstnaneckém poměru u advokáta v českém právním prostředí). Takový výklad uvedené podmínky by byl v přímém rozporu s dikcí zákonného ustanovení (§ 37 odst. 1 písm. b/ bod 2. advokátního zákona). Nadto absolventi oboru práva na zahraničních vysokých školách by byli zvýhodněni oproti českým uchazečům (nemuseli by disponovat znalostí českého právního řádu v rozsahu požadovaném po absolventech českých vysokých škol). Žalovaná se jasně vyjádřila v tom směru, že v současnosti studium práva na žádné zahraniční vysoké škole svým obsahem a rozsahem neodpovídá studiu práva na vysoké škole v České republice. Při náhledu na narůstající komplexnost a složitost jednotlivých právních řádů, byť jsou zde porovnávány právní řády dvou členských států Evropské unie, Nejvyššímu soudu nezbývá, než se ztotožnit s postojem žalované, která v současné době neumožňuje zápis absolventů zahraničních fakult do seznamu advokátních koncipientů bez odpovídajícího doplnění vzdělání v oblasti českého právního řádu. Není však vyloučeno, že se situace změní, bude-li české právo vyučováno v požadovaném rozsahu na některé vysoké škole v zahraničí.

Nelze přisvědčit žalobci, že by mu žalovaná uložila kompenzační opatření - povinnost složit rozdílovou zkoušku individuálně. Doporučení na doplnění vzdělání není uložením kompenzačního opatření a doplnění vzdělání v rozsahu základních předmětů českého právního řádu vyučovaných na českých právnických fakultách není rozdílovou zkouškou; nadto žalovaná své doporučení na další postup (doplnění vzdělání) artikulovala paušálně vůči všem absolventům zahraničních vysokých škol, kteří se ucházejí o zápis do seznamu advokátních koncipientů. Je sice pravda, že žalobce je dlouhodobě zaměstnán u advokáta, kde vykonává činnost obdobnou činnosti advokátního koncipienta (resp. v současnosti pracuje na pozici „právníka advokátní kanceláře“), žalovaná však nikdy nepřistoupila k možnosti uložit absolvování adaptačního období (§ 10 zákona o uznávání odborné kvalifikace) pro účely uznání odborné kvalifikace pro zápis do seznamu advokátních koncipientů; tuto možnost ostatně § 37 odst. 1 písm. b/ advokátního zákona vylučuje. Rozsah, v jakém se žalobce dožaduje individuálního přezkumu své žádosti (resp. v jakém vytýká žalované, že jeho žádost neposoudila individuálně), překračuje rámec zákonné úpravy podmínek pro zápis do seznamu advokátních koncipientů. Žalované nelze vytýkat, že se žádostí nezabývala blíže, nesplnil-li žalobce základní požadavek dosaženého vzdělání nutný pro zápis do seznamu advokátních koncipientů. Výjimky z požadavků kladených na žadatele o zápis do seznamu advokátních koncipientů (přihlédnutí k délce žalobcovy právní praxe) zákon neumožňuje.

Uvedené není v rozporu ani s judikaturou Soudního dvora EU. Byť Soudní dvůr EU rozhodoval (v rozhodnutích, které soudy a žalovaná citují) ve skutkově částečně odlišných věcech (srov. rozhodnutí

Soudního dvora EU ve věci Krzystof Peśla proti Justizministerium Mecklenburg - Vorpommern, C 345/08, a ve věci Christine Morgenbesser proti Consiglio dell'Ordine degli avvocati di Genova, C-313/01), z jeho rozhodnutí je znatelný - na případ žalobce dopadající - princip, který Soudní dvůr EU ctí, totiž ponechat úpravu přístupu k výkonu regulovaných povolání (k nimž výkon činností advokátního koncipienta i advokáta náleží) na jednotlivých členských státech. Uzavřel, že v rámci srovnání dosaženého vzdělání se vzděláním dosahovaným na vnitrostátních právnických fakultách členský stát může zvážit objektivní rozdíly jak v právním rámci předmětného povolání v členském státě původu, tak v oblasti jeho působení. V případě povolání advokáta (tj. i advokátního koncipienta) musí členský stát provést srovnávací zkoušku diplomů a současně zvážit rozdíly mezi relevantními vnitrostátními právními řády. Pokud ze srovnání vyplyne, že znalosti a kvalifikace odpovídají pouze částečně, má hostitelský členský stát právo vyžadovat, aby zájemce prokázal, že má chybějící znalosti a kvalifikaci. V takovém případě je na příslušných vnitrostátních orgánech, aby posoudily, zda znalosti získané v hostitelském členském státě, ať již v rámci studií nebo prostřednictvím praktických zkušeností, mohou být postačující jako důkaz získání chybějících znalostí. Česká právní úprava přístupu k výkonu činnosti advokátního koncipienta (§ 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii) uvedenému neodporuje a je výrazem vnitrostátní regulace přístupu k výkonu regulovaných povolání. Pokud by žalovaná dospěla k závěru, že provedené srovnání vzdělání dosaženého na některé zahraniční univerzitě se vzděláním dosaženým na vysoké škole v České republice, by vedlo ke zjištění, že znalosti a kvalifikace osvědčené zahraničním diplomem odpovídají těm, které jsou vyžadovány vnitrostátními právními předpisy, byla by povinna konstatovat, že diplom žadatele splňuje podmínky, které Česká republika stanovila pro přístup k výkonu činnosti advokátního koncipienta. O takový případ se však v dané věci nejedná.

Nepřípadné jsou námitky žalobce, že ustanovení § 37 odst. 1 písm. b/ zákona o advokacii diskriminuje žadatele o zápis do seznamu advokátních koncipientů v porovnání s uchazeči o výkon činnosti evropského advokáta. Postavení evropského advokáta je odlišné od postavení advokáta (srov. např. § 35p odst. 1 zákona o advokacii) a výkon činnosti advokátního koncipienta je přípravou pro výkon činnosti advokáta, nikoliv evropského advokáta; podmínky pro přístup k výkonu jejich činnosti na území České republiky nelze porovnávat.

Bezpředmětná je výtka žalobce, že odvolací soud vyšel z neúplně zjištěného skutkového stavu věci, odmítl-li provést důkazy listinami dokládajícími zápis jiných absolventů Jagellonské univerzity do seznamu advokátních koncipientů. Nepředstavuje totiž uplatnění jediného způsobilého dovolacího důvodu, který je vymezen v § 241a odst. 1 o. s. ř.; směřuje primárně proti správnosti, resp. úplnosti skutkových zjištění, z nichž odvolací soud při právním posouzení věci vycházel. Nesprávná popř. neúplná skutková zjištění nejsou podle současné právní úpravy způsobilým dovolacím důvodem (viz § 241a odst. 1 o. s. ř. a contrario). Nad rámec řečeného dovolací soud poznamenává, že k situaci, kdy žalovaná v minulosti zapsala blíže neurčený počet absolventů zahraničních univerzit do seznamu advokátních koncipientů, se vyjádřil Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 7. 3. 2014, sp. zn. I. ÚS 110/14; nepřisvědčil stěžovateli (žalobci), že byl diskriminován tím, že někteří absolventi stejného studijního oboru na stejné vysoké škole byli na rozdíl od něho zapsáni do seznamu advokátních koncipientů (Česká advokátní komora vysvětlila, že uvedení uchazeči byli zapsáni na základě pochybení jejích konkrétních pracovníků, se kterými pro toto pochybení ukončila pracovní poměr). Dovodil, že došlo-li k neúmyslnému pochybení, nelze z toho dovozovat, že stěžovatel má na stejné zacházení nárok, nebo že by byl dokonce diskriminován. Takové jednání (pochybení) by muselo být záměrné, aby bylo možno konstatovat, že se advokátní komora vůči stěžovateli zachovala nespravedlivě; nic takového však nebylo ani tvrzeno, natož prokázáno.

Lze uzavřít, že odvolací soud při výkladu § 37 odst. 1 písm. b/ bodu 2. zákona o advokacii nepochybil a ani se neodchýlil od dosavadních rozhodnutí Nejvyššího soudu (rozsudku ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 32 Cdo 583/2010, uveřejněného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 75/2015, a

stanoviska ze dne 18. 1. 1995, sp. zn. Plsn. 1/95, uveřejněného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 30/1995). Rozhodl v souladu se shora uvedenými závěry a jeho rozsudek je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu i obsahového vymezení správný; dovolací soud proto dovolání podle § 243d písm. a/ o. s. ř. jako nedůvodné zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti